

LATVIJAS SUPERVIZORU APVIENĪBAS ĒTIKAS KODEKSS

Šī kodeksa mērķis ir raksturot supervizoru darba ētikas standartus. Ētikas kodekss akcentē supervizora atbildību pret pasūtītājiem, supervizējamiem un viņu organizācijām, pret kolēģiem un Latvijas Supervizoru apvienību. Ētikas kodekss informē un aizsargā supervīzijas lietotājus - supervizējamos un pasūtītājus, no neētiskas un neprofesionālas supervizora rīcības. Iestājoties Latvijas Supervizoru apvienībā, biedri automātiski apņemas ievērot šajā kodeksā noteikto.

1. Korekta līguma procedūra

- 1.1. Supervizors ir atbildīgs par vienošanos un līguma slēgšanu ar pasūtītāju un ar supervizējamo.
- 1.2. Supervizors pirms supervīzijas uzsākšanas izzina supervīzijas pasūtīšanas iemeslu un apstākļus, saprotami izskaidro pasūtītājam un supervizējamam supervīzijas būtību, mērķus, veidus (individuāla, grupas, komandas vai organizācijas), sadarbības gaitu, iesaistīto pušu atbildību un nosacījumus. Supervizoram ir jāizskaidro robežas starp supervīziju, konsultēšanu, terapiju, mentoringu, mācībām un citiem profesionālās palīdzības veidiem, ja nepieciešams. Ja pasūtītājs un supervizējamais piekrīt piedāvātajiem darba noteikumiem, tiek sastādīts mutisks vai rakstisks līgums.
- 1.3. Ja supervizors uzskata, ka vēlamos mērķus ar supervīzijas palīdzību nevar sasniegt vai pasūtītāja iecerētais supervīzijas veids nav piemērots, jāpiedāvā pasūtītājam cita konsultēšanas metode vai arī cita profesionāla palīdzība.
- 1.4. Supervizors noslēdz skaidru darba vienošanos un līgumu, norādot supervizora lomu, pasūtītāja lomu un supervizējamā lomu:
 - 1.4.1. Supervizors ir atbildīgs par savām profesionālām spējām atbilstoša supervīzijas pasūtījuma uzņemšanos, par supervīzijas procesa vadīšanu, darba metodēm un ētisku praksi.
 - 1.4.2. Supervizējamais ir atbildīgs par patiesu sava darba atspoguļojumu supervīzijas sesijās, par supervīzijas mērķa izvirzīšanu, mācīšanos un attīstību, par savu darbu un lēmumiem.
 - 1.4.3. Pasūtītājs ir atbildīgs par patiesas informācijas sniegšanu attiecībā uz supervīzijas pasūtīšanas iemeslu, vēlamiem mērķiem un gaidām no supervīzijas, supervīzijas procesa norisei nepieciešamo nosacījumu radīšanu.
- 1.5. Līgumā par supervīziju tiek noteikts supervizējamo skaits, supervīzijas veids, supervīzijas mērķi un uzdevumi; sesiju iespējamais skaits, vienas sesijas ilgums un sesiju biežums; saziņa sesiju starplaikos; supervīzijas noteikumi; savstarpējā finansiālā atbildība; tiek noteikta konfidencialitātes pakāpe; atgriezeniskās saites sniegšanas veids pasūtītājam; un citi supervizora darba būtiskākie nosacījumi.

2. Izvairīšanās no interešu konflikta

- 2.1. Interesu konflikts ir apstākļu kopums, kas rada risku, ka profesionālo vērtējumu vai darbību, kas saistīta ar primārajām interesēm, nepamatoti ietekmēs sekundārās intereses. Primārā interese attiecas uz profesijas vai darbības galvenajiem mērķiem, bet sekundārā interese attiecas uz personīgo labumu, kas nav tikai finansiāls labums, bet arī vēlme pēc profesionālās izaugsmes vai vēlme darīt labu ģimenei un draugiem.
- 2.2. Supervizors nedrīkst savtīgi un ļaunprātīgi izmantot pasūtītāja un supervizējamā uzticēšanos, apmierināt personīgās vajadzības (emocionālās; seksuālās; sociālās; ekonomiskās) uz klienta vai pasūtītāja rēķina, kā arī nedrīkst neievērot noslēgto supervīzijas līgumu. Supervizors nedrīkst finansiāli, seksuāli, emocionāli vai citā veidā izmantot supervizējamo.
- 2.3. Supervizoram ir jāapzinās varas atšķirības attiecībās ar supervizējamo un viņš nedrīkst savu varu izmantot savtīgos nolūkos vai ļaunprātīgi.
- 2.4. Supervizoram ir skaidri jānosaka un jāuztur ētiskas robežas starp profesionālajām personīgajām un sociālajām attiecībām ar supervizējamo un pasūtītāju.
- 2.5. Supervizors nosaka un uztur skaidras robežas starp supervīzijas attiecībām un draudzību un citām divejādām attiecībām. Supervizoram pēc iespējas ir jācenšas izvairīties no divejādām attiecībām, ja var rasties aizspriedumi un lomu sajaukums.

3. Profesionālā autonomija un neatkarība supervīzijā

- 3.1. Saskaroties ar varas, uzticēšanās un konkurences jautājumiem, supervizors saglabā savu personīgo un profesionālo integritāti, pozicionējot sevi kā neatkarīgu un autonomu attiecībā pret klientiem un kolēģiem.
- 3.2. Supervizoram ir pienākums saglabāt konfidencialitāti un rūpīgi izvērtēt līguma slēgšanas procesu, izvairoties nokļūt konfliktējošu interešu situācijā, kas var apdraudēt supervizora autonomiju.
- 3.3. Situācijā, kad ir neatbilstošas gaidas un/vai izpratne par supervīzijas būtību, supervizors izskaidro supervīzijas robežas un strādā, tās ievērojot.
- 3.4. Supervizora uzdevums ir atbalstīt savus klientus – indivīdus un organizācijas, veicinot viņu personīgo autonomiju – spēju pašiem pieņemt lēmumus un uzņemties lielāku atbildību par sevi.
- 3.5. Supervizors ir autonomas darbības atbilstošu metožu izvēlē un nodrošina, ka viņa izvēlētais darba metodes ir pieņemamas supervizējamam. Supervizors neuzspiež savu viedokli vai darba metodes supervizējamam, tā veicinot viņa neatkarību un pašnoteikšanos.

4. Supervizora profesionālā objektivitāte un neitralitāte

- 4.1. Supervizora profesionālā objektivitāte ir supervizora neitrāla nostāja pret visām supervīzijas procesā iesaistītām pusēm.
- 4.2. Supervizors cenšas izvairīties no divējādām profesionālām attiecībām, jo tas var ietekmēt supervizora objektivitāti un profesionālos lēmumus.
- 4.3. Supervizoram ir pienākums noskaidrot jebkādas citas attiecības, kas var pastāvēt starp supervizējamo un viņa klientiem, jo tas var ietekmēt supervizējamā objektivitāti un profesionālos lēmumus.
- 4.4. Situācijā, kad supervizoram ir divējāda loma attiecībās ar supervizējamo, kas izriet no administratīviem vai akadēmiskiem pienākumiem, supervizors ir atbildīgs par skaidru robežu noteikšanu, kas raksturo profesionālas attiecības supervīzijas procesā un aizsargā supervizējamās personas tiesības. Tas jo īpaši attiecas uz praktikantiem no mācību programmām, kuru vadībā ir iesaistīti arī viņu supervizori. Šādas divējādas attiecības nav ieteicamas.
- 4.5. Supervizora darbā nav pieļaujama klientu diskriminācija pēc to sociālās izcelsmes, sociāli ekonomiskā stāvokļa, vecuma, dzimuma, seksuālās orientācijas, tautības, rases, reliģiskās vai idejiskās pārliecības.
- 4.6. Situācijā, kad supervizors skaidri apzinās jebkādu traucējošu personīgos aspektus, interešu konfliktu vai divējādas attiecības, kas rodas supervīzijas prakses kontekstā, viņš/viņa meklē profesionālu supervizora vai kolēģu palīdzību, lai pārvaldītu šo situāciju ētiski un atbildīgi - izvērtējot, vai lietderīgi apturēt vai pārtraukt supervīzijas procesu vai arī kā iespēju robežās kontrolēt iespējamus riskus, ja situācijas pilnīga novēršana nav iespējama.
- 4.7. Supervizors apzinās savus personiskos un profesionālos ierobežojumus, un ievērojot tos, konsultējas ar kolēģiem vai ar supervizoru, un (vai) iesaka savam klientam citu supervizoru, ja darbs ar konkrēto klientu pārsniedz minēto supervizora iespēju robežas.

5. Konfidencialitāte

- 5.1. Supervizors ievēro konfidencialitāti attiecībā uz jebkuru profesionālās darbības laikā iegūtu informāciju, izņemot 5.5. punktā norādītajos gadījumos.
- 5.2. Supervizors ir atbildīgs izskaidrot konfidencialitātes robežas starp supervizoru, supervizējamo, pasūtītāju. Supervizors vienojas ar supervizējamo, pasūtītāju par informācijas apmaiņas nosacījumiem.
- 5.3. Supervizors nodrošina supervīzijas sesijas privātumu, izvēloties atbilstošu telpu, kurā risinās supervīzijas tikšanās - ar pietiekamu skaņas izolāciju, kā arī, izvairoties no stiklotām sienām. Situācijās, kad supervīzijas norit klienta nodrošinātās telpās, Supervizoram vēlams iepriekš pārliecināties par telpu atbilstību supervīzijas darbam un nepieciešamības gadījumā informēt klientu par atbilstošas telpas kritērijiem.

- 5.4. Supervizors uzglabā supervīzijas procesā iegūto informāciju, tostarp elektroniskās datnes un korespondenci, ievērojot normatīvajos aktos noteiktās fizisko un juridisko personu datu aizsardzības un informācijas glabāšanas prasības. (Vispārējā datu aizsardzības regula)
- 5.5. Konfidencialitātes ievērošanas pienākums nav saistošs supervīzoram, kad informācijas neizpaušana rada draudus supervīzējamam, citai personai vai sabiedrības drošībai, kā arī citos likumos un normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos/ (piem., bērnu tiesību pārkāpums). Supervizors informē supervīzējamo un citas iesaistītās puses par lēmumu pārtraukt konfidencialitāti attiecībā uz konkrēto situāciju.
- 5.6. Informāciju zinātniskiem nolūkiem, publikācijām, intervijām, prezentācijām plašsaziņas līdzekļos supervizors sniedz, nodrošinot maksimālu anonimitāti. Ja nav iespējams nodrošināt klienta anonimitāti / un maskēt klienta identitāti, nepieciešams saņemt rakstisku atļauju informācijas izmantošanai.
- 5.7. Informācijas ierakstīšana (audio, video, foto) un izmantošana var notikt tikai ar supervīzējamā un citu iesaistīto pušu rakstisku atļauju, un saskaņā ar normatīvajos aktos noteiktās fizisko un juridisko personu datu aizsardzības prasībām.
- 5.8. Supervīzijā par supervīziju, mācību supervīzijā, kovīzijā, kā arī jebkurā citā supervīzijas formā konfidencialitāte ir saistoša visām pusēm.
- 5.9. Izmantojot elektronisko pārraidi profesionālajā darbībā (tiešsaistes rīki, e-pasti, sociālie tīkli, īsziņas u.c.), supervizors izvērtē privātuma un konfidencialitātes riskus, informē par tiem supervīzējamo, citas iesaistītās puses un dara visu iespējamo, lai nodrošinātu informācijas konfidencialitāti un datu drošību.

6. Izcila prakse

- 6.1. Supervizors ir ieguvis ANSE standartiem atbilstošu izglītību supervīzijā.
- 6.2. Supervizors sniedz patiesu informāciju pasūtītājam un supervīzējamiem par savu izglītību un pieredzi, teorētisko pieeju un darba metodēm supervīzijā, ka arī par jomām, kurās viņam ir īpašas kompetences un jomām, kurās nav kompetents.
- 6.3. Supervizors izprot un ievēro robežas starp supervīziju, psiholoģisko konsultēšanu, terapiju, mentoringu un apmācību.
- 6.4. Supervizors rūpējas, lai supervīzējamais gūtu maksimālu ieguvumu no supervīzijas laika.
- 6.5. Ja supervizors nodrošina supervīzijas attālināti, izmantojot tiešsaistes tehnoloģijas un/vai sociālos medijus, viņš apgūst nepieciešamās prasmes un zināšanas par šādu supervīziju tehniskajiem, ētiskajiem un juridiskajiem jautājumiem.
- 6.6. Regulāri reflektē par/izvērtē/pārskata supervīzijas procesa efektivitāti un vajadzības gadījumā veic izmaiņas tajā.
- 6.7. Supervizors lūdz supervīzējamos sniegt atgriezenisko saiti par nodrošinātās supervīzijas kvalitāti un izmanto iegūto informāciju, lai uzlabotu savu supervīzora kompetenci.

- 6.8. Supervizors rūpējas par savas efektivitātes saglabāšanu. Supervizors meklē palīdzību vai pārtrauc savu darbību uz laiku, kamēr atgūst spēju nodrošināt kvalitatīvas supervīzijas. Supervizors rūpējas par savu fizisko, emocionālo, garīgo un psiholoģisko veselību un uztur to tādā līmenī, kas ļauj supervizoram efektīvi strādāt ar saviem klientiem. Šīs apzinātās rūpes par sevi ietver:
- 6.8.1. Piesardzības pasākumus, lai aizsargātu savu fizisko drošību;
 - 6.8.2. Psiholoģiskās un fiziskās veselības uzraudzību un uzturēšanu;
 - 6.8.3. Profesionāla atbalsta meklēšanu, ja rodas tāda nepieciešamība;
 - 6.8.4. Veselīga līdzsvara saglabāšanu starp darbu un citām dzīves jomām.
- 6.9. Supervizors attīsta savu profesionālo kompetenci, pašizglītojoties, piedaloties mācībās un konferencēs, regulāri apmeklējot supervīzijas par savu supervizora darbu.
- 6.10. Supervizors rūpējas par savas profesijas reputācijas saglabāšanu, ievērojot šajā ētikas kodeksā noteikto, supervizoru sertifikācijas prasības un popularizējot supervīziju plašsaziņas līdzekļos, konferencēs un citos pasākumos.
- 6.11. Supervizora pieļaujoša attieksme pret ētikas pārkāpumiem kolēģu lokā ir ētiski nepieļaujama.

7. Supervīzijas par supervīziju

- 7.1. Visiem praktizējošiem supervizoriem ir nepieciešama sava darba izvērtēšana un pārraudzība, veicot regulāru supervīziju, lai nodrošinātu kompetenci, efektivitāti, ētikas standartu ievērošanu un nepārtrauktu mācīšanos un pilnveidošanos.
- 7.2. Supervīzija par supervīziju ir sadarbības process, kas ir vitāli svarīgs praktizējošā supervizora attīstībai un viņa klienta labklājībai. Supervīzija ir formāla, savstarpēji saskaņota vienošanās, kuras ietvaros supervizējamais supervizors regulāri apspriež savu darbu ar savu supervizoru.
- 7.3. Supervizoram ir skaidri jānosaka un jāuztur ētiskas robežas starp profesionālajām, personīgajām un sociālajām attiecībām ar saviem supervizējamajiem. Supervizoram vajadzētu atturēties no iesaistīšanās divējādās/trijādās attiecībās, kas var veicināt neobjektivitāti un lomu sajaukšanu.
- 7.4. Supervizoram ir jāapzinās un jāpārrunā varas atšķirības attiecībās ar supervizējamo, savu varu nedrīkst izmantot pret supervizējamo.
- 7.5. Supervizoram ir jāprot līdzsvarot atbalstu un izaicinājumu supervīzijā, lai veicinātu supervizējamā mācīšanos atbilstoši viņa profesionālās attīstības posmam.
- 7.6. Ņemot vērā, ka supervīzijas par supervīziju galvenais mērķis ir nodrošināt, lai supervizējamais ņemtu vērā klienta vajadzības un savas profesionālās attīstības vajadzības, supervizora atbildība ir:
- 7.6.1. Palīdzēt supervizoriem reflektēt par savu darbu;
 - 7.6.2. sekmēt šajā Ētikas kodeksā ietvertu principu ievērošanu;
 - 7.6.3. palīdzēt apzināties savas īpašās kompetences un jomas, kurās nav kompetents;
 - 7.6.4. regulāri sniegt atgriezenisko saiti supervizējamam par viņa darbu.

7.7. Ja Supervizoram ir nopietnas bažas par supervizējamā supervizora darba kvalitāti, viņam jāveic visi iespējamie soļi, lai vērstu uz to uzmanību un atrisinātu šo situāciju. Tas var ietvert šādas iespējas:

7.7.1. Apspriest šo situāciju ar Supervizējamo;

7.7.2. Meklēt profesionālu konsultāciju;

7.7.3. Mudināt supervizējamo iet personīgā terapijā vai meklēt citu profesionālu palīdzību;

7.7.4. Rosināt situāciju izskatīt Ētikas komisijā.

7.8. Supervīzijas par supervīziju nodrošina pieredzējis supervizors, kas uztur aktīvu supervizora praksi un atbilst Latvijas Supervizoru apvienības Supervizoru sertifikācijas nolikumā noteiktajām prasībām.

8. Supervīzijas studentiem mācību procesā

8.1. Supervīzijas studentiem tiek nodrošinātas trīspusēja līguma ietvaros - starp supervizoru, supervizējamo un mācību iestādi, tajā ietverot supervizora atbildību par rakstiska novērtējuma sniegšanu.

8.2. Supervizoram ir skaidri jāapzinās varas atšķirības savā darbā ar studentiem. Supervizoram nevajadzētu neatbilstoši izmantot savu varu, īpaši ja ir jāveic supervizējamā studenta darba un kompetenču novērtēšana.

8.3. Supervizoram jāiepazīstas ar mācību programmas nodrošinātāju izvirzītajām prasībām studentiem un jāpārliecinās, ka students strādā šo standartu ietvaros.

8.4. Supervizors saprot, ka darbā ar studentiem viņš primāri ir izglītotāja lomā.

8.5. Supervizors regulāri nodrošina studentam atgriezenisko saiti par viņa darbu. Viņi ieplāno formālas novērtēšanas sesijas visa supervīzijas perioda ietvaros atbilstoši mācību programmas nodrošinātāja prasībām.

8.6. Ja supervizējamajam trūkst profesionālās kompetences, supervizors ir atbildīgs to tiešā un atbalstošā veidā apspriest ar supervizējamo un, ja nepieciešams, par to informēt mācību programmas nodrošinātāju.

8.7. Pirms ziņojums par studenta darbu tiek nosūtīts mācību programmas nodrošinātājam, šis ziņojums ir jāizvērtē gan supervizoram, gan studentam. Supervizoram jānodrošina, lai students pilnībā saprastu, kas ir iekļauts ziņojumā.

8.8. Ja supervizoram ir bažas par studenta spēju attīstīt apmierinošas supervizora prasmes, supervizoram vajadzētu:

8.8.1. Apspriest šīs bažas ar studentu;

8.8.2. Meklēt profesionālu konsultāciju šajā jautājumā;

8.8.3. Ja nepieciešams, pārrunāt šīs problēmas ar mācību programmas nodrošinātāju.

Ētikas komisijas nolikums ar LSA kopsapulces lēmumu stājas spēkā 2022. gada 12. janvārī.